

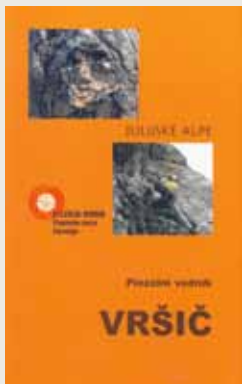
primeru pa je Stanič komaj čakal, da je izginil za nekaj časa v gore. Pri kakšni moči je bil, kažejo njegovi pohodniški podvigi – komaj verjetni še za današnje športnike, spodbujene z izotonički in ne vem, kakšnimi sredstvi še. Še v času študija je pot med Salzburgom in Kanalom ob Soči večkrat prehodil peš – šest dni za tristo kilometrov poti. Z vsemi prelazi vmes. Neverjetno. Tudi njegova pot na Triglav leta 1808 je za današnje razmere "odtrgana". Z Banjšic v Bohinjsko Bistrico v enem dnevu, od tam v Celovec spet v enem dnevu, pa nazaj preko Bleda v Bohinj, od koder je "skočil" še na Triglav, mu izmeril nadmorsko višino, pa spet nazaj domov na Banjšice – vse v enem tednu, pri čemer se je v Celovcu zadržal pri grofu Hohenwartu in užival v njegovi bogati knjižnici – očitno se mu je tožilo po svetovljanskih salzburških časih.

Monografija Valentin Stanič vsebuje šest sklopov (Staničev čas, Gornik, Cerovščkov gospod, Dobrotnik, Prosvetitelj in V spominjanju), v vsakem pa je nekaj prispevkov, ki so nabrani z različnih vetrov – od referatov s posvetovanjem preko govorov ob dogodkih, povezanih s Staničem, do prav za to izdajo napisanih besedil. Kakovost prispevkov niha, nekateri so lepo zaokroženi, nekateri pa so pač usmerjeni le v določene poudarek Staničevega dela, prilagojeni pa so tudi za priložnost, ob kateri so nastali. Vsebinsko popestri nekaj dokumentarnih fotografij in skic pa tudi risb učencev osnovne šole Kanal, ki so nastale ob 200-letnici Staničeve izmere nadmorske višine Triglava. Prevode povzetcov posameznih člankov sta naredila Andreja Sabati (za nemški jezik) in Vittori Porzio (za italijanski jezik). Urednik Marko Valentincič je naredil veliko delo, saj je na enem mestu zbral številne zapise o Staniču – zato tudi nekaj ponavljanja dejstev. Gotovo pa tako obsežna knjiga dobro prikaže človeka, o katerem premalo vemo oziroma katerega delo premalo cenimo. Bil je Evropejec, svetovljan, napreden človek – in izjemno delaven in dejaven na mnogih področjih. Ko je služboval v Ročinju, je svojim šolarjem napisal pesem *Na moje lube šolarje in šolerce*. V njej berno tudi tole: "S cer se bomo zapustili, / en od druiga se ločili. / Al moj nauk ostan per vas!" Njegov nauk in spomin sta ostala, živa sta tudi po dvesto letih, odkar je Valentin Stanič zapisal te stihe. Živa tudi v tej monografiji.

Marjan Bradeško

Plezalni vodnik Vršič

Plezalni vodnik Vršič. Julijske Alpe. Zbrala in uredila Tone Golnar in Niko Novak. 3. popravljena in dopolnjena izdaja. Ljubljana, Planinska zveza Slovenije, 2009. Cena: 22,01 EUR.

Prvi vzponi na območju Vršiča so bili opisani v Planinskem vodniku, leta 1983 pa se je rodila ideja in nastal je prvi plezalni vodnik za območje Vršiča avtorjev Andreja Božiča, Matjaža Deržaja in Nika Novaka. Zaradi velikega povpraševanja, in ker je bil vodnik razprodan, je leta 1997 pri Planinski založbi izšel nov vodnik, katerega posebnost je bila nova grafična predstavitev smeri. Ker gre za območje, ki je alpinistično zanimivo, je bil tudi ta kmalu razprodan in bilo je potrebno pripraviti tretjo dopolnjeno izdajo.

Vodnik je pisan v slogu plezalnih vodnikov, ki jih izdaja Planinska založba, in zajema vse plezalne smeri, zaledenele slapove, alpinistične smuke in opise zavarovanih poti. Je veliko bolj zajeten od svojega predhodnika in obsega 200 strani. V njem je opisanih 146 plezalnih smeri, ki se začnejo z Malo Goličico in se v obliki podkve zaključijo z Robičjem, priljubljeno zimsko točko alpinistov. Sledi opis enajstih zaledenelih slapov, treh turnih in devetnajstih alpinističnih smukov.

Nekateri opisi v vodniku so premalo natančni, česar pa ne gre pripisati avtorjema vodnika, ki sta podatke zbirala. Vodnik odlikujejo nazorne skice z vsemi podrobnostmi, ki bodo ponavljalcem smeri služili kot kakovostna usmeritev. Motijo pa nekatero zelo slabe fotografije z vrisom smeri, ki so bodisi premalo kontrastne bodisi presvetljene in ne nudijo informacije, ki bi jo lahko. Tudi slovarček na koncu vodnika

je z nekaterimi frazami nenatančen.

Sicer pa ponuja vodnik Vršič zadostno, ne preveliko količino podatkov, ki bodo alpinistom in ljubiteljem Vršiča koristili za marsikatero idejo in pustolovščino v objemu Ajdovske deklece.

Matjaž Šerkezi

Zakladi Slovenije

Matjaž Kmecl (besedilo) in Joco Žnidaršič (fotografije): **Zakladi Slovenije.** Ljubljana, Cankarjeva založba, 2009. Cena: 59,96 EUR.

Slovenija ni le najlepša dežela na svetu (I. Cankar, Kurent), pač pa premore tudi mnogo zakladov naravne in kulturne dediščine. Slovenci, ki bivajo na svojem ozemlju že več stoletij, so doživeli mnogo življenjskih preizkušenj od preseljevanja narodov, napadov in poskusov sosednjih in nomadskih plemen, da nas podjarmijo, težkih časov fevdalizma in vseh drugih izmov do prve in druge svetovne vojne. Slovenci so bili ustvarjalni v vseh obdobjih, ki so nam zapustila nepozabne spomenike.

V fotomonografiji Zakladi Slovenije sta akad. prof. dr. Matjaž Kmecl v besedi in mednarodni mojster umetniške fotografije Joco Žnidaršič opisala in prikazala del te bogate dediščine. V tem delu sta pravzaprav dve knjigi. Prva je besedilo Matjaža Kmecla, lahko in tekoče berljivo, polno zanimivosti iz zgodovine in potopisnih opazovanj. Avtor, ki je med drugim tudi ljubitelj slovenske narave, nam deželo predstavlja v slikovitem zagonu. Loti pa se tudi mnogo kritičnih pogledov na posamezne trenutke in mnogokrat tudi na Slovence nasploh. Besedilo je razdeljeno na poglavja po raz-

ličnih predelih Slovenije: Ljubljana, Alpska, Sredozemska, Kraška, Zelena drobovje Slovenije, Pansonska in Dolenjska.

V drugem delu knjige, ki vsebuje 318 lepih fotografij Joca Žnidaršiča, pa najdemo posnetke z vseh koncev Slovenije. Mnogi med njimi so zares lepe, predvsem številni panoramski posnetki in fotografije prekrasne zimske pokrajine. Na njih lahko najdemo mnoge znane in že ničkolikokrat fotografirane objekte, tokrat fotografirane malo drugače, z drugačnih zornih kotov ali iz zraka. Nenavadni so posnetki v toplih barvah, posneti v zgodnjem jutru ali pred sončnim zahodom. S tem izborom je avtor fotografij dokazal, da se kljub vse večjemu številu tujkov v našem neokrnjenem svetu še najdejo lepi pogledi tudi za fotografa. Treba se je le še malo potruditi.

Kljub vsej lepoti pa naj zapišem še nekaj, kar me v tej knjigi moti. To verjetno ni kritika avtorjev, pač pa urednika in oblikovalca. Ker besedilo in objavljene fotografije niso neposredno povezani, menim, da sta to dve knjigi, vezani v iste platnice. Drugi del knjige, fotomonografija, pa ni dosledno urejen po kakem kriteriju, npr. po geografskem. Mnoge fotografije iz istega kraja so objavljene na različnih straneh, tako da mora gledalec v mislih preskakovati. Fotografije tudi nimajo podnapisov, ki bi bralce sproti seznanjali, kaj vidijo. Le zaporedne številke nas vodijo k seznamu ob koncu knjige, pa tudi tu so preskopi podatki, da bi bralec pridobil več znanja. Ob besedilu lahko vidimo veliko črno-belih fotografij kulturnih znamenitosti, ki so kot tretji del knjige nepovezane z vzporednim glavnim besedilom. Pod fotografijami pa sta izčrpen opis in pojasnilo, kaj fotografije predstavljajo. Knjiga, ki ni poceni, pa je največ izgubila, ker pole s fotografijami niso natisnjene na boljšem papirju. Navadni papir je popil dobršen del barve, tako da so fotografije blede, kar je morda komu všečno. Za popularizacijo lepote naše dežele pa bi bilo, če ne bolje, pa vsaj atraktivnejše, za širok krog odjemalcev. Ti pa si bodo lahko izbirali po svojem okusu med tremi različnimi opremami, tremi različnimi fotografijami na ovitku.

Ciril Velkovrh